

Zorgmachtiging

Wet verplichte ggz

Voor een psychiatrische behandeling is uw toestemming nodig. Soms mag een behandelaar u ook behandelen zonder uw toestemming. Dit is het geval als u een psychische ziekte heeft waardoor er (dreigend) ernstig nadeel, oftewel gevaar, ontstaat en er geen andere mogelijkheden zijn om dit ernstig nadeel weg te nemen.

Als u in zo'n situatie terechtkomt en behandeling of zorg krijgt waarvoor u geen toestemming hebt gegeven, dan heet dit verplichte zorg. Deze zorg is geregeld in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz). In uw geval gaat het om een zorgmachtiging.

De rechter verleent een zorgmachtiging alleen als vrijwillige zorg niet mogelijk is.

Wat is een zorgmachtiging en waarom wordt voor u een zorgmachtiging voorbereid?

Een zorgmachtiging is een machtiging van de rechter waarmee verplichte zorg toegepast kan worden. De rechter verleent een zorgmachtiging alleen als vrijwillige zorg niet mogelijk is, terwijl zorg wel noodzakelijk is.

Vinden hulpverleners dat u uzelf of iemand anders in ernstig gevaar brengt? Bent u bijvoorbeeld agressief doordat u stemmen hoort? Of zorgt u niet meer goed voor uzelf doordat u een psychose heeft? Dit zijn voorbeelden waarvoor een zorgmachtiging voor u aangevraagd kan worden bij de officier van justitie. De rechter is degene die er uiteindelijk over beslist.

Een zorgmachtiging is aan de orde bij deze situatie:

- Er is geen andere manier om het ernstig nadeel te voorkomen of weg te nemen.
- De hulpverleners denken dat het ernstig nadeel ontstaat doordat u een psychische stoornis heeft.
- U wilt niet meewerken aan de zorg die hulpverleners noodzakelijk vinden.
- Er is geen grote haast bij. Is er wel haast, dan vragen de hulpverleners om een andere vorm van verplichte zorg aan: de crisismaatregel.

Het kan ook zijn dat iemand anders, bijvoorbeeld een familielid, bang is dat u uzelf of anderen in gevaar brengt. Dan kan hierover een melding gedaan worden bij de gemeente. De gemeente moet dan onderzoek doen en kan na dit onderzoek eventueel bij de officier van justitie een zorgmachtiging aanvragen.

Wie bepaalt of een zorgmachtiging voor u noodzakelijk is?

De officier van justitie is degene die de vraag om de zorgmachtiging onderzoekt.

Hij vraagt hiervoor de mening van:

- de geneesheer-directeur. Dat is een psychiater van de ggz-instelling, (in dit geval GGZ Friesland) die samen met de Raad van Bestuur verantwoordelijk is voor de algemene gang van zaken op het gebied van (verplichte) zorg;
- de onafhankelijk psychiater. Deze psychiater is niet bij uw behandeling betrokken en schrijft na onderzoek een medische verklaring waarin aangegeven wordt of er terecht een zorgmachtiging is aangevraagd;
- de zorgverantwoordelijke. Dit is bij GGZ Friesland een psychiater. De zorgverantwoordelijke stelt samen met u een zorgplan en een zorgkaart op. In de zorgkaart kunt u aangeven wat u wel en niet wilt op het gebied van verplichte zorg. In het zorgplan staat welke vormen van verplichte zorg u verplicht mag krijgen tijdens de periode van de zorgmachtiging. Het zorgplan houdt zoveel mogelijk rekening met de wensen uit de zorgkaart.

Daarnaast worden eerdere politieke en justitiegegevens, als die er zijn, meegenomen in het onderzoek.

Op basis hiervan verzoekt de officier van justitie, als hij dat nodig vindt, aan de rechter om een zorgmachtiging. De rechter is degene die uiterlijk drie weken daarna beslist of er een zorgmachtiging komt. Hiervoor organiseert de rechter een zitting. Tijdens de zitting kunt u samen met uw advocaat vertellen wat u denkt wat er aan de hand is en wat u zou willen.

Wat kunt u doen?

Om te voorkomen dat u een zorgmachtiging krijgt kunt u een eigen plan van aanpak opstellen. In dit plan van aanpak schrijft u hoe u de verplichte zorg wilt voorkomen. Bijvoorbeeld door vrijwillig bepaalde zorg te krijgen. U moet wel op tijd aangeven dat u dit wilt en het plan op tijd opsturen naar de geneesheer-directeur. De officier van justitie kan daarna op advies van de geneesheer-directeur bepalen of de procedure voor de zorgmachtiging wordt stopgezet. Het kan ook zijn dat de officier van justitie aan de rechter vraagt om over het plan van aanpak te oordelen.

Als u wilt kunt u hierover meer informatie krijgen.

De zorgmachtiging is opgelegd. Wat gebeurt er nu?

De zorgmachtiging maakt het mogelijk dat u verplichte zorg krijgt. Uw zorgverantwoordelijke moet dan wel nog beslissen of dit ook echt nodig is. Als u aangeeft dat u (alsnog) instemt met de zorg dan kunt u deze natuurlijk ook op vrijwillige basis krijgen. U kunt de (verplichte) zorg thuis, op kantoor van de behandelaars of in de kliniek krijgen. U kunt naast zorg ook beperkingen opgelegd krijgen. Enkele voorbeelden zijn:

- U krijgt eten, drinken of medicijnen.
- U krijgt een medische controle of een medische behandeling.
- U moet de hulpverleners thuis ontvangen en de afspraken nakomen.
- U mag niet of hooguit beperkt alcohol of drugs gebruiken.
- Hulpverleners onderzoeken uw bloed of urine op gebruik van drugs of alcohol.
- U kunt opgenomen worden in een van de klinieken.

Het is belangrijk dat u aan uw behandelaars vertelt hoe het met u gaat, zeker als er bijzonderheden zijn. Bijvoorbeeld als u lichamelijke problemen heeft of wanneer u medicijnen gebruikt die door een andere dokter zijn voorgeschreven. Ook is het belangrijk dat u goed aangeeft wat u wel en niet wilt, zodat daar zoveel mogelijk rekening mee gehouden kan worden. Deze zaken kunt u ook op schrift stellen, bijvoorbeeld in de zorgkaart.

Waar moet de verplichte zorg aan voldoen?

De Wet verplichte ggz bepaalt dat de verplichte zorg moet voldoen aan een aantal punten. Zo moet de zorg verleend worden volgens kwaliteitseisen en richtlijnen die ook voor vrijwillige zorg gelden. Daarnaast moet de ernst en de zwaarte van de verplichte zorg in verhouding staan met het doel van de zorg.

De verplichte zorg moet geleverd worden om uw doel naar herstel te bereiken. Om dit te volbrengen zijn er géén andere, minder ingrijpende maatregelen mogelijk om hetzelfde doel te bereiken. De verplichte zorg moet dus bestaan uit de lichtste maatregelen die passen bij de behandeling. Daarnaast moet de verplichte zorg veilig zijn voor u en voor anderen.

Uw familie, vrienden of anderen die dichtbij u staan kunnen u helpen of ondersteunen.

Uw belangen worden behartigd

In het hele proces zijn er naast de hulpverleners meer mensen die u kunnen helpen en ondersteunen.

De advocaat

U kunt uw situatie met een advocaat bespreken. Wilt u dat en heeft u nog geen advocaat? Dan wordt er iemand voor u geregeld. Dit gebeurt direct na het opleggen van de zorgmachtiging. De advocaat neemt contact met u op en geeft u gratis hulp. Daarnaast kent de advocaat uw rechten en plichten rondom de procedures. Zo kan hij uw belangen behartigen die met de verplichte zorg te maken hebben.

De patiëntenvertrouwenspersoon

U kunt bij uw patiëntenvertrouwenspersoon terecht met vragen en klachten over de zorgverlening en uw rechten en plichten. Ook ondersteunt en adviseert de patiëntenvertrouwenspersoon u bij uw overleg met de zorgverantwoordelijke en bij het opstellen van de zorgkaart en het zorgplan. Deze hulp is gratis en wordt uitgevoerd door de onafhankelijke stichting PVP. De patiëntenvertrouwenspersoon werkt dus niet voor de zorgaanbieder, maar behartigt uw belangen zoals u die zelf ziet.

Als de rechter een zorgmachtiging oplegt, vraagt de geneesheer-directeur om uw toestemming om uw naam en verblijfplaats aan de patiëntenvertrouwenspersoon door te geven. Geeft u toestemming, dan neemt de patiëntenvertrouwenspersoon zelf contact met u op.

De vertegenwoordiger

Uw vertegenwoordiger kan een familielid of naaste zijn die - als u daar zelf niet toe in staat bent - namens u optreedt in uw contact met de zorgverantwoordelijke, de zorgaanbieder en andere hulpverleners. U kunt zelf uw voorkeuren hierin aangeven. Als u jonger bent dan 18 jaar gelden er speciale regels. Als u een mentor of curator heeft, dan is deze persoon uw vertegenwoordiger.

Kunt u niet goed uw belangen beoordelen? Dan krijgt u een vertegenwoordiger toegewezen die voor u beslissingen neemt.

Familie en/of naasten

Uw familie, vrienden of anderen die dichtbij u staan kunnen u helpen of ondersteunen. Zij kennen u en kunnen daarom helpen in het duidelijk omschrijven van wat u wel of juist niet wilt. Ook kunnen zij u helpen door bijvoorbeeld op uw huisdieren te passen of zaken buiten de instelling te regelen. Geef altijd bij uw behandelaars aan wie van uw familie of naasten u mag helpen en wie uw contactpersoon is. Zo weten de behandelaars met wie ze te maken hebben en wie er wel of niet namens u spreekt. Behandelaars mogen uw familie of naasten alleen informatie over u en uw behandeling geven als u daarvoor toestemming geeft, tenzij dit absoluut nodig is om gevaar te voorkomen of tenzij zij voor u als vertegenwoordiger optreden.

In de wet is vastgelegd dat uw familie of naasten rechten hebben binnen uw zorgmachtiging. De patiënten-vertrouwenspersoon kan u hierover informeren. Er is ook een familievertouwenspersoon voor uw naasten. Vraag hier zo nodig naar bij uw behandelaar.

Tijdelijke onderbreking of beëindiging

U kunt een verzoek indienen om de verplichte zorg te beëindigen of tijdelijk te onderbreken. Een tijdelijke onderbreking is mogelijk als u bijvoorbeeld een belangrijke familiegelegenheid wilt bijwonen. Hierbij kunt u denken aan een begrafenis of een huwelijk. Mocht dit voorkomen dan kunt u dit bespreken met uw zorgverantwoordelijke.

De verplichte zorg kan beëindigd worden als u van mening bent dat het gevaar of (dreigend) ernstig nadeel niet meer aanwezig is. Als u de zorg voortaan vrijwillig wilt ontvangen, kunt u ook om beëindiging vragen. Uiteraard kunt u dit met uw behandelaars bespreken.

Een tijdelijke onderbreking of beëindiging kan daarnaast aangevraagd worden bij de geneesheer-directeur van GGZ Friesland. Dit kan via een schriftelijk verzoek door u, door uw advocaat of als u deze heeft, uw vertegenwoordiger. Ook uw psychiater kan dit bij de geneesheer-directeur verzoeken. De geneesheer-directeur kan voorwaarden stellen aan de tijdelijke onderbreking of beëindiging. Als u zich niet aan deze voorwaarden houdt, kan de geneesheer-directeur dit besluit weer intrekken. De verplichte zorg gaat dan direct weer van start.

Hoe lang duurt de zorgmachtiging?

In de zorgmachtiging staat hoe lang hij duurt. De volgende periodes zijn daarbij gebruikelijk:

- De eerste zorgmachtiging geldt een halfjaar.
- Krijgt u direct na een zorgmachtiging weer een nieuwe? Dan geldt deze maximaal 1 jaar.
- Krijgt u direct na vijf (of meer) jaren verplichte zorg een nieuwe zorgmachtiging? Dan geldt deze maximaal twee jaar.
- Loopt een zorgmachtiging af en er is geen nieuwe aangevraagd? Bijvoorbeeld omdat u overeenstemming heeft bereikt met uw behandelaren over wat er nodig is aan zorg? Dan stopt hij vanzelf.

Heeft u een klacht?

Bent u het niet eens met een besluit van de zorgverantwoordelijke of over andere aspecten van uw verplichte zorg? Dan kunt u een klacht indienen. GGZ Friesland is aangesloten bij een onafhankelijke klachtencommissie en als u een klacht indient doet deze commissie een uitspraak. De patiëntenvertrouwenspersoon kan u hierbij helpen.

Meer informatie

GGZ Friesland

Locatie Marshallweg

Marshallweg 9
8912 AC Leeuwarden
058-2848888
www.ggzfriesland.nl

Patiëntenvertrouwenspersoon

Cocky Oppelaar (locaties Drachten en
Heerenveen)
06-47090517
c.oppelaar@pvp.nl

Brian Rokette (locaties Leeuwarden,
Franeker, Sneek en Workum)
06-30585712
b.rokette@pvp.nl

Clëntenraad

Marshallweg 9
8912 AC Leeuwarden
057-2848633
clintenraad@ggzfriesland.nl

Familieraad

Marshallweg 9
8912 AC Leeuwarden
058-2849831 (maandag t/m donderdag
09.00 - 12.00 uur)
familieraad@ggzfriesland.nl